

Concept cultuurnota

Datum : 28 april 2016
Auteur : Karin Fahner / Kim van Goethem
Afdeling : Beleid, Maatschappij
Registratienr : Z/15/011661/27214
Versie : 2.0

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. Cultuurbeleid ontwikkelingen.....	5
3. Cultuur in Leiderdorp: the next step.....	10
4. Financiën	16

Cultuur in deze nota gaat over uitingen van muziek, literatuur, dans, toneel, media, erfgoed en beeldende kunst. Daarbij behoren de diverse organisaties die ruimte bieden aan en voor de verschillende culturele uitingen, zoals het Leiderdorps museum, BplusC (de bibliotheek), de theaterverenigingen en het muziekonderwijs. Het gaat om het zelf beoefenen van een vorm van cultuur, als publiek beleven of als organisator mogelijk maken. Kunst is een uitingsvorm van cultuur. Kunstenaars, zowel professionals als amateurs, geven met hun werk uitdrukking aan hun verbeelding en gevoel. In deze nota geldt 'cultuur' als overkoepelende term. De nota richt zich op deze uitingen van cultuur en hun organisaties waar de gemeente invloed op kan hebben.

1. Inleiding

Het is vier jaar geleden dat de gemeenteraad de cultuurnota *Cultuur in Leiderdorp 2012-2015* vaststelde. Het Leiderdorpse aanbod heeft sindsdien meer smool gekregen. Een Uitmarkt, een Cultuurstart, www.cultuurpuntleiderdorp.nl en een cultuurnetwerk met betrokken cultuurliefhebbers. Het culturele veld is voor Leiderdorpse inwoners, stichtingen, verenigingen, scholen en voor de gemeente van betekenis. We willen een vervolg geven aan ons cultuurbeleid. Met een deel van de successen gaan we door en we voegen een stukje innovatie toe. Van een aantal onderdelen van de afgelopen periode nemen we afscheid. Dat doen we op basis van de evaluatie van het beleid van de voorgaande periode, het coalitieakkoord en in lijn met actuele ontwikkelingen.

Cultuurbeleid

Cultuur is een algemeen goed waar mensen naar eigen invulling gebruik van kunnen maken. Cultuur is een vorm van vrijetijdsbesteding of een bron van inkomsten. De waarde van cultuur en de bijdrage die zij levert aan de maatschappij is lastig te kwantificeren. Kwalitatief beschouwd draagt cultuur bij aan de cognitieve en creatieve ontwikkeling van mensen en is het deelnemen aan of bijwonen van culturele uitingen een manier om sociale cohesie te bevorderen. Cultuur draagt bij aan de beleving van de leefomgeving, geeft kleur aan een gemeente of wijk en vergroot de kwaliteit van leven voor individuen. Cultuur, net als sport, geeft mensen plezier, voldoening en blijdschap. Het verbindt. Om al die redenen vinden wij het belangrijk dat cultuur ook in Leiderdorp een plek heeft en behoudt.

Evaluatie en aanbeveling

Aan het schrijven van deze nieuwe cultuurnota is een evaluatietraject met cultuurdeelnemers en organisaties vooraf gegaan. Hiervoor is gebruik gemaakt van de ervaringen van het burgerpanel uit 2012 en 2014 met

betrekking tot cultuur en de expertise die zich bevindt bij de Commissie Kunstzaken en de organisaties die aangesloten zijn bij het Cultuurnetwerk. Uit de evaluatie van het cultuurbeleid 2012-2015 is het volgende te leren. De focus op de zichtbaarheid van cultuur, de samenhang in het aanbod en de samenwerking tussen organisaties heeft geleid tot (het ontwikkelen van) een meer gemeenschappelijk cultureel veld. Organisaties voelen zich meer betrokken bij elkaar en de cultuur in Leiderdorp en zoeken elkaar op. De inzet van de gemeente op de zichtbaarheid, bekendheid en algemene communicatie wordt hooggewaarderd en het is wenselijk dit voort te zetten. Ook wat betreft het Cultuurpunt, waarbij een verbeteringslag gewenst is, zowel qua gebruik door organisaties als voor de mogelijkheden en uitstraling van de website. Daarnaast concludeert de evaluatie dat het een logische stap is om de komende tijd aan de slag te gaan met een vraaggerichte benadering als vervolg op de aanbodbenadering van de vorige periode.

De kunstwerken in de openbare ruimte zijn opgenomen in een onderhoudsplan; investeringen voor de toekomst zijn in beeld. Binnen de beleidsperiode zijn de beoogde kunstwerken gerealiseerd en nieuw werk vanaf 2016 is niet voorzien. De Commissie Kunstzaken heeft geadviseerd de kunstwerken in de openbare ruimte de komende periode in de schijnwerpers te zetten.

Het programma Cultuureducatie met Kwaliteit per 2013 sluit goed aan bij de ambitie om de binnenschoolse cultuureducatie te behouden. Het regionale programma duurt tot en met 2016, daarna komt een vervangende regeling. Duidelijke lokale inbedding blijft van belang en een actieve rol van de scholen is wenselijk.

Ten aanzien van het subsidiebeleid is een bezuiniging op het bibliotheekwerk per 2014 gerealiseerd, naast een onttrekking van de bekostiging voor digitale content uit het gemeentefonds. Daarnaast is de verantwoordelijkheid van de gemeente ten aanzien van de lokale bibliotheekvoorziening opgenomen in nieuwe bibliotheekwetgeving per 2015. Hier zal in de volgende beleidsperiode aandacht aan gegeven worden.

Financiering

Cultuur ondersteunen wij op een aantal manieren. Via het subsidieprogramma ondersteunen wij (culturele) organisaties zodat zij hun activiteiten kunnen uitvoeren. Daarnaast bieden wij organisaties een accommodatie om te huren waar hun activiteiten kunnen plaatsvinden. Wel zijn organisaties zelf verantwoordelijk voor de activiteiten die zij doen en het vergaren van de middelen die daarvoor nodig zijn. BplusC ontvangt momenteel een productsubsidie. Wij maken jaarlijkse afspraken over de bibliotheekdiensten.

Binnenschoolse cultuureducatie financieren wij via een co-financiering met het Fonds van Cultuurparticipatie voor een regionaal cultuureducatie programma en in samenspraak met de regiogemeenten.

Voor beeldende kunst in de openbare ruimte hebben wij een Commissie Kunstzaken die een vergoeding ontvangt voor haar rol en functie in advies en begeleiding van projecten. Wij hebben een onderhoudscontract met Kunstwacht voor de kunstwerken. Kunstprojecten worden vanuit het ruimtelijk project waaraan zij gekoppeld zijn bekostigd.

Voor nieuwe mogelijkheden binnen het cultuurbeleid is een kleine begroting beschikbaar, deels gevoed door de reserve kunst en cultuur. De komende jaren is hier, met een jaarlijkse dotatie van € 9.925,- een beperkt budget per jaar voor beschikbaar. De afgelopen jaren zijn hier onder andere de beeldenexpositie in de Heemtuin, het Cultuurpunt en

verder communicatiemiddelen en de monitoringsonderzoeken uit bekostigd. In hoofdstuk 4 wordt nader ingegaan op de begroting voor de komende vier jaar.

2. Cultuurbeleid ontwikkelingen

In dit hoofdstuk komt aan de orde wat de rol is van de overheid in het cultuurbeleid. De maatschappelijke ontwikkelingen, beleidsontwikkelingen van hogere overheden en de ontwikkelingen in Leiderdorp komen aan bod.

2.1 Overheid en cultuur

Het rijk richt zich op de zogenoemde landelijke basisinfrastructuur. Landelijk opererende organisaties, zoals nationale theatergezelschappen of rijksmusea, ontvangen subsidies en het rijk ziet toe op spreiding in het land. In 2017 gaat de nieuwe beleidsperiode in. De hoofdlijnen van het nieuwe beleid heeft minister Bussemaker in juni 2015 gepresenteerd in haar uitgangspuntenbrief, waarover meer in paragraaf 2.2.

Limes – De Plantage

Door middel van kunst, recreatie en educatie brengen we de Limes tot leven in en rond Leiderdorp. Via kunstwerk *Pleisterplaats* verbeelden we de archeologische opgravingen van De Plantage en verbinden die met het heden. Het agrarische gebied in polder Achthoven en het jaagpad langs de Oude Rijn bieden een rijkdom aan vondsten of verhalen over de Romeinen in Nederland. Via de route-app *Langs de Limes* is alle informatie toegankelijk voor inwoners en bezoekers van dit gebied.

De provincie heeft van oudsher een rol als regisseur en zorgt voor spreiding van cultuur binnen de provincie. De provincie Zuid-Holland heeft per 2013 een forse bezuiniging doorgevoerd op de ondersteuning van cultuur. Specifiek op cultuurparticipatie en –educatie ligt naar het idee van de provincie de verantwoordelijkheid bij de gemeente. De provinciale focus is komen te liggen bij erfgoed en de komende jaren

worden de erfgoedlijnen doorgezet. Leiderdorp levert sinds 2013 een bijdrage aan het versterken en beleefbaar maken van de Limes, één van deze erfgoedlijnen (zie kader).

Voor cultuureducatie heeft de provincie de ondersteuning overgedragen aan de regio's. Via de regionale samenwerking in Holland Rijnland is het programma voor Cultuureducatie met Kwaliteit opgesteld, getiteld *Leren van gisteren en vandaag voor de cultuureducatie van morgen*. Dit is een samenwerking tussen scholen, culturele instellingen en gemeenten met co-financiering van het rijk.

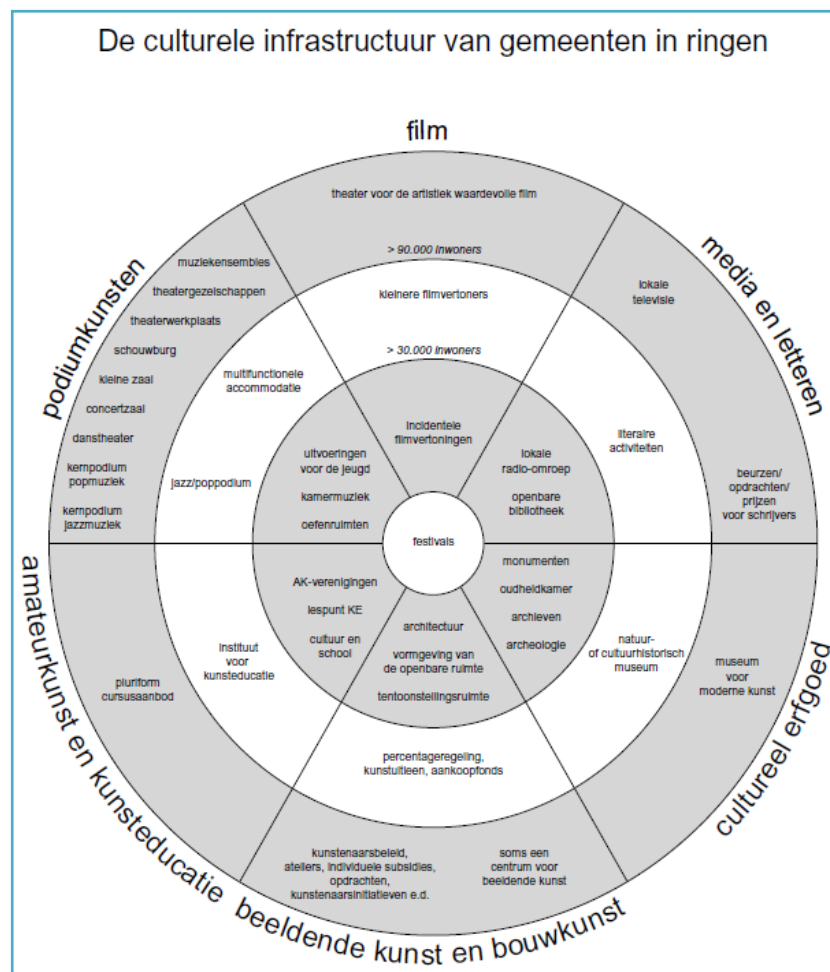
De gemeente is verantwoordelijk voor het mogelijk maken van de deelname aan cultuur voor alle inwoners. Daarbij draagt zij de zorg voor de voorzieningen die zij voor de lokale culturele infrastructuur noodzakelijk acht. Dat betekent dat de gemeente zelf het ambitieniveau bepaalt en daar middelen aan koppelt. Voor Cultuureducatie met Kwaliteit geldt een maximumbedrag per gemeente dat voor co-financiering in aanmerking komt. Daarnaast heeft de gemeente een aantal verplichtingen rond de bibliotheekdiensten, op basis van de Wsob¹ (zie paragraaf 2.2).

De VNG hanteert een ringenmodel waarbij de gemeentelijke culturele infrastructuur samenhangt met het inwonertal. Voor Leiderdorp, met grofweg 27.000 inwoners, past een kernachtig cultuurbeleid ten aanzien van de soort voorzieningen. Daarnaast kunnen de voorzieningen die passend zijn bij een grotere gemeente in de Leiderdorpse regio gevonden worden. In de vorige cultuurnota is geconstateerd dat de Leiderdorpse

¹ Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen

culturele infrastructuur passend is voor het niveau van een kernachtig cultuurbeleid.

De volgende twee figuren geven respectievelijk het ringenmodel en het voorzieningenniveau van het kernachtig cultuurbeleid weer.

Sector	Voorziening
Podiumkunsten	Uitvoeringen voor de jeugd
	Kamermuziek
	Oefenruimten
Film	Incidentele filmvertoningen
Media en letteren	Bibliotheek
	Lokale radio-omroep
Cultureel erfgoed	Monumenten
	Oudheidkamer
	Archieven
	Archeologie
Beeldende kunst en bouwkunst	Architectuur
	Vormgeving van de openbare ruimte
	Tentoonstellingsruimte
Amateurkunst en kunsteducatie	Amateurkunstverenigingen
	Lespunt kunsteducatie

2.2 Actuele ontwikkelingen cultuurbeleid

Minister Bussemaker heeft het belang van cultuur benoemd in haar visiebrief 'Cultuur Beweegt'², waarbij zij benadrukt dat cultuur een onderdeel is van een brede maatschappelijke agenda. Zij wil in haar beleid de maatschappelijke waarde van cultuur en het belang van creativiteit prioriteit geven. Veel maatschappelijke vraagstukken, zoals op het gebied

² *Cultuur beweegt. De betekenis van cultuur in een veranderende samenleving.* OCW, 10 juni 2013.

van zorg maar ook duurzaamheid, vragen om creatieve en innovatieve oplossingen. Cultuur en cultuuronderwijs leveren daar in de visie van de minister een belangrijke bijdrage aan. Daarnaast heeft cultuur een eigen intrinsieke waarde en een economische waarde die zelfstandig kwaliteit levert. In het vervolg geeft Bussemaker in de brief 'Cultuur verbindt: een ruime blik op cultuurbeleid'³ een nadere uitwerking van haar visie. De minister ziet kansen in het verbinden van de zorg-, welzijn- en sportsector met cultuur. Haar uitgangspunt is daarbij de toegevoegde waarde en een antwoord op de vraag 'Wat levert de verbinding op voor mensen en de samenleving?'. De minister is van mening dat cultuur onmisbaar is voor de vorming van onze identiteit, de ontplooiing van mensen en voor de ontwikkeling van creativiteit.

Wsob – kansen voor bibliotheekbeleid⁴

De Wsob beoogt een samenhangend stelsel van openbare bibliotheekvoorzieningen tot stand te brengen, in een tijd van ontleding en digitalisering. Per 2015 is het stelsel herzien. De gemeente is daarbij verantwoordelijk voor het lokale bibliotheekwerk, de provincie voor de ondersteuning daarvan en het rijk voor het hele stelsel, inclusief de gecentraliseerde digitale bibliotheek.

De lokale verantwoordelijkheid richt zich op de beschikbaarheid, de omvang en de kwaliteit van de (fysieke) bibliotheekvoorziening. De gemeente mag zelf bepalen wie de aanbieder is van het bibliotheekwerk, dat kan ook een commerciële partij zijn. Een commerciële bibliotheek is niet zonder meer onderdeel van het stelsel, wat betekent dat stelselvoordelen zoals de digitale bibliotheek niet, minder of moeilijk toegankelijk zijn. Een gemeente is niet verplicht een bibliotheek in stand te houden. Wel heeft de gemeente de verplichting om bij sluiting in overleg te treden met belanghebbenden (inwoners, regiogemeenten,

³ *Cultuur verbindt: een ruimtelijke blik op cultuurbeleid*. OCW, 8 juli 2014.

⁴ *Lokaal Bibliotheekwerk. Een handreiking voor gemeenten*. VNG, april 2015.

bibliotheeknetwerkpartijen) om de toegang tot de bibliotheekvoorziening te borgen.

De VNG raadt aan een visie op het lokale bibliotheekwerk op te stellen, in lijn met de Wsob en nadere, lokale ontwikkelingen waar de bibliotheek een rol in kan spelen. Om in te spelen op de maatschappelijke ontwikkelingen en over te gaan op een toekomstgerichte bibliotheekvoorziening, zal in lijn met het advies van de VNG, in 2016 en 2017 een Uitvoeringsplan bibliotheekvoorziening worden opgesteld en uitgevoerd. De gemeente zal de visie in samenwerking met de bibliotheek opstellen en inwoners benaderen voor consultatie.

De bibliotheek is voor de bekostiging in grote mate afhankelijk van subsidiëring door overheden, de gemeente specifiek. Contributies zijn een andere vorm van inkomsten, maar de tarieven zijn, zeker voor jongeren, laag. Daarom zullen wij bij het uitvoeringsplan bibliotheekvoorzieningen afstemmen met regiogemeenten en het beleid aldaar.

De bibliotheek kan een centraal informatiepunt vormen in een gemeente, op tal van gebieden, zoals welzijn, cultuur, recreatie, erfgoed. Een bibliotheek kan enerzijds invulling geven aan brede maatschappelijke beleidsthema's zoals taalontwikkeling of arbeidsparticipatie, anderzijds een soort breed cultureel centrum zijn waarin verschillende functies samenkomen. Hierbij is een locatie waar de wenselijke invulling gestimuleerd kan worden, van groot belang. Het uitvoeringsplan bibliotheekvoorziening zal daarom ook in nauwe afstemming met het accommodatiebeleid worden opgesteld.

2.3 Ontwikkelingen Leiderdorp

Maatschappelijke structuurvisie

De maatschappelijke structuurvisie van Leiderdorp richt zich op het samen met inwoners, organisaties en de gemeente vraag- en doelgericht te werk gaan. De agenda moet de komende jaren meer bepaald worden door inwoners en maatschappelijke organisaties samen met de gemeente. We doen dit door netwerken te vormen en rondom

maatschappelijke vraagstukken (groot of klein) bondgenootschappen te sluiten. Daarbij wil de gemeente zoveel mogelijk ruimte geven aan initiatieven vanuit de maatschappij. Als inwoners ideeën of plannen hebben, kunnen ze daar invulling aangeven. Hierbij wordt ook de verbinding gelegd met accommodaties en voorzieningen. Uitgaande van de vraag bepalen we, samen met inwoners en organisaties, welke voorzieningen nodig zijn en of we specifieke accommodaties in stand houden. Een derde onderdeel van de visie is het versterken van de beleving door het inspelen op de identiteit van Leiderdorp. Kleinschalige activiteiten, evenementen in de openbare ruimte en brede recreatiemogelijkheden zijn accenten waar de aandacht naar uit gaat.

Herontwerp van het sociaal domein

Ons ondersteuningsstelsel is met ingang van 2015 drastisch veranderd. De gemeente heeft andere verantwoordelijkheden gekregen voor zorg en ondersteuning via de Wmo⁵, jeugdhulp en ondersteuning van arbeidsbeperkten en uitkeringsgerechtigden in het vinden van werk. Zelfredzaamheid is daarbij het streven. Via preventie zet de gemeente in op het verbeteren en versterken van het welzijn van inwoners ter voorkoming van dure zorgtrajecten of het belanden in een langdurige uitkeringssituatie/werkloosheid. Voor het versterken van het welzijn van mensen liggen ook kansen bij cultuur, zowel in de vorm van beleving als participatie.

Kader

Wij volgen in het lokale cultuurbeleid de richting van deze ontwikkelingen. Daarbij sluiten wij waar mogelijk en passend voor de lokale dynamiek aan bij de visie van minister Bussemaker. Waar mogelijk verbinden wij het cultuurbeleid met andere onderdelen van het sociaal domein. Wel blijft daarnaast ook aandacht voor een onafhankelijke

positie van cultuur in Leiderdorp, zoals dat de afgelopen periode is gedaan. In hoofdstuk 3 komt onze focus voor het nieuwe beleid aan bod.

2.4 Relatie met andere beleidsterreinen

Minimabeleid

Via het Jeugdcultuurfonds bieden we kinderen de mogelijkheid tot bekostiging van contributie of de aanschaf van lesmateriaal. Voor alle minima bestaat een declaratieregeling waarbinnen zij kosten voor maatschappelijke participatie, bijvoorbeeld lidmaatschap van een vereniging of een abonnement bij de bibliotheek, kunnen declareren.

Accommodatiebeleid

Veel culturele activiteiten komen tot bloei in een mooie accommodatie. In Leiderdorp kennen we momenteel een clustering van een aantal organisaties in De Sterrentuin. Daarnaast zijn Leiderdorpse organisaties terug te vinden in scholen, kerken, algemene accommodaties of soms zijn zij zelfs buiten de gemeentegrenzen gehuisvest. Clustering van culturele en maatschappelijke activiteiten en een goede toegankelijkheid kan versterkend werken.

De gemeente gaat onderzoeken of het gebruik van gemeentelijke accommodaties efficiënter kan. Dit kan leiden tot een eventuele herschikking van accommodaties en ruimtes. Dit kan ook gevolgen hebben voor het ruimtegebruik van culturele organisaties.

Cultuurhistorie

De intrinsieke en economische waarde van cultuur heeft zich geworteld in erfgoed en cultuurhistorisch beleid. Monumenten, landschappen en archeologie zijn onderdeel van onze culturele identiteit en zijn zowel vanuit zichzelf als in relatie tot inwoners en bezoekers van belang als beeldbepalende kenmerken. Waardering voor monumenten, vanwege historische bouwstijl of functie in de geschiedenis, of juist als uiting van

⁵ Wet maatschappelijke ondersteuning

moderne bouwkunst, komt wat ons betreft de komende jaren hoger op de agenda.

Recreatie

Cultuur zien we eveneens terug als vorm van recreatie. Mensen zoeken een leuke voorstelling om naar toe te gaan, kiezen wandelroutes waarbij zij onderweg bijzonderheden tegenkomen, willen wat leren over hun omgeving, en culturele evenementen en festivals voor muziek en theater zijn in opkomst. De beeldende kunst in de openbare ruimte of de verbeelding van ons erfgoed in bijvoorbeeld polders zijn soorten recreatiemogelijkheden. Het versterken van de recreatie in Leiderdorp staat de komende tijd hoog op de agenda, cultuur is daar een onderdeel van. We grijpen kansen voor verbindingen aan.

Welzijn

Vanuit zorg- en welzijnsbeleid wordt ingezet op preventie. Ook cultuur is een preventiemiddel. Cultuurparticipatie biedt kansen voor ontplooiing en ontmoeting. Het brengt geluk en simpelweg een reden om de deur uit te gaan of je dag te vullen. Wij willen dan ook deze kracht van cultuur goed voor het voetlicht brengen en stimuleren dit binnen het cultuurbeleid.

3. Cultuur in Leiderdorp: the next step

3.1 Inleiding

Zoals uit de terugblik in hoofdstuk 1 blijkt, hebben we in Leiderdorp een gevarieerd aanbod aan cultuur. We hebben de bindende kracht van cultuur gezien. Dat uit zich in de betrokkenheid van vrijwilligers en professionals, binnen organisaties of zelfstandig, om hun activiteiten neer te zetten, publiek te trekken en belevenissen in, rond én over Leiderdorp te bieden. In mindere mate is de afgelopen jaren binnen het beleid oog geweest voor de waarde van cultuur voor mensen of specifieke doelgroepen. Waar we hebben ingezet op het op de kaart zetten van het culturele aanbod en het leggen van verbindingen tussen verschillende organisaties en initiatieven, willen we de komende jaren de vervolgstap zetten naar een vraaggerichte benadering. Dat betekent het ondersteunen van initiatieven die op basis van behoefte van (groepen) inwoners worden vormgegeven.

Hierbij sluiten we aan bij de vraag om transformatie van het sociaal domein. Daarbij kan cultuur, in brede zin, een middel zijn om inwoners zelfredzamer te maken, nieuwe contacten te leggen, vergroten van het zelfvertrouwen en ontwikkeling van (nieuwe) vaardigheden. De ambitie van dit cultuurbeleid is om cultuur en welzijn sterker met elkaar te verbinden, waarbij cultuur een middel kan zijn om welzijnsdoelen te bereiken. Dat past binnen de maatschappelijke doelstellingen van het subsidiebeleid. Kunnen we bondgenootschappen sluiten tussen cultuur en welzijn?

In gesprek

De rol die cultuur heeft voor Leiderdorpse inwoners is besproken met enkele maatschappelijke organisaties. Pluspunt en Leythenrode hebben beide aangegeven dat cultuur, in welke vorm dan ook, hun doelgroep

aanspreekt. Pluspunt benadrukt dat cultuur van waarde is als het een manier is waardoor mensen 'het huis uitgaan', de ontmoeting staat daarbij voorop en dan doet het er minder toe of het gaat om actieve of passieve cultuurparticipatie. Voordelen van actieve cultuurparticipatie zijn bekend, bijvoorbeeld het blijven ontwikkelen of langer behouden van diverse cognitieve functies.⁶ Leythenrode deelt deze visie, hoewel 'uit huis gaan' voor het grootste deel van hun bewoners niet aan de orde is. Culturele activiteiten worden juist 'in huis gehaald'. De zintuiglijke beleving staan centraal: horen, zien, spreken en eventueel doen.

Cultuur is identiteit, daarom is het van belang om te zoeken naar wat per persoon aanspreekt. Het elkaar ontmoeten kan ook via culturele activiteiten. Voor beide organisaties geldt dat er rekening mee moet worden gehouden dat mensen ouder zijn en mogelijk fysiek of mentaal minder valide. Beide organisaties hebben een (cultureel) activiteitenprogramma. Leythenrode kent onder meer een klassieke muziekgroep, een schildergroep en heeft Muziek-in-huis avonden. Sommige activiteiten zijn ook voor omwonenden bedoeld. Pluspunt heeft een museumclub, een creatieve club, filmvertoningen in de winter en meer. In de zomermaanden is onder de titel *Een broodje cultuur* een diversiteit aan activiteiten te doen.

De jongeren van het Trendteam (jongeren 13-16 jaar) geven aan dat zij het vooral belangrijk vinden dat als mensen aan cultuur willen doen, dat het dan mogelijk wordt gemaakt door de gemeente en organisaties. Voorzieningen in de buurt zijn belangrijk en het moet niet te duur worden. Specifieke wensen of ideeën voor jongeren van hun leeftijd hebben zij niet. Wel vinden zij het leuk om af en toe ergens aan mee te

⁶ Het Landelijk Kennisinstituut Cultuureducatie en Amateurkunst heeft veel informatie beschikbaar <http://www.lkca.nl/kennisdossiers/kennisdossiers>.

werken. In 2014 hebben zij samen met het Leids Film Festival een filmvoorstelling georganiseerd.

Deelnemen aan cultuur

Het mes snijdt aan meerdere kanten. Met het culturele aanbod creëer je mogelijkheden waar mensen voor verschillende redenen terecht kunnen. Zo zijn er beoefenaars, de actieve deelnemers aan cultuur: de zangers en dirigent van een koor, de violisten in een orkest, de spelers op het toneel of de schilders in een cursus beeldende kunst. Mensen die bezig zijn met hun eigen culturele expressie of creatieve uitingen en die daarmee leren, ontwikkelen, gelijkgestemden ontmoeten, die toewerken naar een eindresultaat in de vorm van een expositie, presentatie of voorstelling.

Een tweede groep is vormen de liefhebbers: het publiek bij een voorstelling, de lezer van een boek, de sponsors of 'Vrienden van...' een organisatie of project, een toevallige voorbijganger die geniet van beeldende kunst in de openbare ruimte, architectuur of een affiche voor een voorstelling. De liefhebbers vormen een belangrijke, vaak ook economisch renderende, populatie ter ondersteuning van het culturele aanbod en specifiek ook de aanmoediging voor (een deel van) de beoefenaars.

Daarnaast onderscheiden we vrijwilligers: de leden van een bestuur of commissie binnen een stichting of vereniging, bemensing van bar of kassa bij een voorstelling, publieksbegeleiders, assistentie in de bibliotheek, inleiders van een voorstelling, websitebeheerders van de club, vrijwilligers in de op-/afbouw van evenementen en festivals, en vrijwilligers die zich verbinden aan een organisatie of evenement, of zelfs aan een beoefenaar of liefhebber die ondersteuning nodig heeft. Het cultuurnetwerk omvat alle typen cultuurliefhebbers. Alle deelnemende organisaties vormen samen nu al de kern van het culturele veld in Leiderdorp. In de uitvoering van het cultuurbeleid willen wij graag met deze organisaties aan de slag

gaan. Zij hebben ideeën, voeren activiteiten en projecten uit, creëren nieuwe verbindingen en hebben contact met veel van onze inwoners.

Culturele organisaties	
Balletstudio Giselle	Oranjevereniging
BplusC Leiderdorp	Popkoor Heart and Soul
Buurtvereniging Zijkwartier	Popkoor Songs2Sing
Chr. Oratorium Vereniging Excelsior	SCW Leiderdorp
Comité Open Monumentendagen	Studio DWARS
Drumfanfare Tamarco	SPAR Museum
Fotoclub Daguerre	Stichting Comité Doesbrug
Gemengd koor Appassionato	Stichting Kunst in de Heemtuin
Het Muziekcollectief	Stichting Leiderdorps Museum
Jeugdtheaterhuis Leiderdorp	Stichting Muziekonderwijs Leiderdorp
Jeugdsymphonieorkest Rijnstreek	Stichting Vrienden van het Oude Dorp
Kreatief Danscentrum Leiderdorp	Theaterplaats
Kunstkring Leiderdorp	Theater Toverlei
Leiderdorps Kamerkoor	Vocaal Ensemble Pur Sang
Leiderdorps Kamerorkest	Vocaal Kwartet Sine Nomine
Leiderdorps Volksuniversiteit	Vocaal Ensemble Allegria

3.2 De focus van het nieuwe cultuurbeleid

Op basis van bovenstaande hanteren we de komende pijlers voor het cultuurbeleid 2016-2019.

1. Cultuurparticipatie als middel: we bieden kansen voor innovatie op het gebied van cultuur en welzijn. De gemeente is hierin faciliterend en regisserend, graag brengen wij partijen met elkaar in contact.
2. We verlengen de deelname aan Cultuureducatie met Kwaliteit en verwachten structurele samenwerkingsafspraken tussen het primair onderwijs en culturele instellingen voor het bieden van een doorlopende leerlijn cultuureducatie aan basisschoolleerlingen. De gemeente zal hiertoe de deelnemers van het cultuureducatie programma uitnodigen.
3. We willen op basis van de wet en de mogelijkheden in Leiderdorp toewerken naar een toekomstbestendige bibliotheekvoorziening. Dit doen we in goed overleg met de bibliotheek. We willen dit samen met de bibliotheek vormgeven.
4. De inzet op de zichtbaarheid en bekendheid blijft gelijk. We verbeteren of vernieuwen van de website voor culturele activiteiten en gaan door met de bijeenkomsten van het cultuurnetwerk. De gemeente faciliteert dit.
5. We verminderen de inzet voor beeldende kunst in de openbare ruimte. De subsidie aan Kunst in de Heemtuin voor de beeldtentoonstelling wordt afgebouwd. We realiseren geen nieuwe kunstwerken in de openbare ruimte, behalve als er sprake is van nieuwbouw en dit volledig binnen het project gedekt kan worden. Wel versterken we de informatie en communicatie over de kunst in de buitenruimte. Het onderhoud van de werken gebeurt structureel en op basis van een onderhoudscontract.

3.1.1 Cultuurparticipatie als middel

We stimuleren nieuwe initiatieven die zich richten op de verbinding tussen cultuur en welzijn via een jaarlijks kansenbudget. Twee keer per jaar organiseren we een *Ideeëngenerator*, een platformsessie waarbij projectideeën kunnen worden aangedragen en ontwikkeld. Dat is een actief faciliterende rol van de gemeente, waarbij organisaties worden uitgenodigd en uitgedaagd om met projectvoorstellen te komen. De kennis en betrokkenheid van het Cultuurnetwerk nemen we daar graag in mee. Organisaties die iets willen of zouden kunnen betekenen gaan met elkaar aan de slag en komen vraaggericht tot een kansrijk (incidenteel) project. Het kansenbudget kan op lokaal of regionaal niveau ingezet worden, maar is ook een middel om aan te sluiten bij een landelijk initiatief. Voor deelname zal een minimaal aantal criteria worden opgesteld, zodat de grens tussen de verschillende beleidsvelden zo min mogelijk gevoeld wordt door de betrokken organisaties. De gemeente wil hierbij de ruimte bieden aan organisaties om zelf met voorstellen te komen. Gelijktijdig kan de gemeente initiërend zijn als het gaat om onderwerpen of doelgroepen waar de gemeente kansen voor ziet liggen.

3.1.2 Cultuureducatie

Binnenschoolse cultuureducatie is een speerpunt van het rijksbeleid. Via het regionale programma Cultuureducatie met Kwaliteit stimuleert Leiderdorp dat scholen en culturele instellingen de leerlingen in aanraking brengen met cultuur, hen hierin scholen en via cultuureducatieve programma's hun kennis van andere vakgebieden laten verbreden. De motivatie hierbij valt onder de noemer 'jong geleerd is oud gedaan'. Hoe meer kinderen in aanraking komen met cultuur, hoe groter de kans dat zij later liefhebber worden of zelfs beoefenaar. Daarnaast draagt cultuureducatie bij aan cognitieve ontwikkeling. Er zijn onderzoeken waarin aangetoond wordt dat leerlingen die muziek maken of een instrument spelen ook hoger scoren op taal en rekenen. Via de regionale samenwerking tussen gemeenten, scholen én culturele instellingen wordt

invulling gegeven aan een doorlopende leerlijn. Hiertoe is in de regio een Referentiekader Cultuureducatie opgesteld, zie kader.

Ook de komende jaren blijft de aandacht voor binnenschoolse cultuureducatie groot. Graag willen we dit samen met onze partners inbedden in het reguliere onderwijsprogramma. Door scholen nog meer te verbinden aan de (leer)doelen van het onderwijs moet cultuureducatie echt een vanzelfsprekend onderdeel van het programma worden. Scholen moeten wel de ruimte krijgen hun eigen programma samen te stellen op basis van een afgewogen keuze en leergerichte insteek. We overwegen hiertoe een convenant te sluiten met het onderwijs en de culturele organisaties. Daarnaast wil de gemeente onderzoeken of het mogelijk is dat lokale organisaties met een cultuureducatief aanbod in het regionale programma kunnen worden opgenomen.

Referentiekader Cultuureducatie

In 2013 en 2014 is het Referentiekader Cultuureducatie Holland Rijnland ontwikkeld. Dit is een richtinggevend, inhoudelijk overzicht van de kennis, vaardigheden en attitudes, tezamen competenties, waarvan basisscholen in deze regio het belangrijk vinden dat leerlingen die in hun culturele loopbaan ontwikkelen. Belangrijke competenties zijn:

- a. cultureel (zelf)bewustzijn/reflectief vermogen
- b. creatief vermogen
- c. receptief vermogen
- d. (re)productief vermogen

Door de activiteiten van de eigen school én van culturele instellingen te koppelen aan (de ontwikkeling binnen) de competenties ontstaat een doorlopende leerlijn cultuureducatie.⁷

3.1.3 Kansen voor de bibliotheek

De Wsob duidt de rol van het college voor de toegang tot de bibliotheek voor de inwoners van de gemeente. De VNG geeft in de handreiking diverse kansen voor de bibliotheek van de toekomst. Een verbindende positie voor de bibliotheek in het sociale domein wordt als kans gezien. De bibliotheek zou zich actief op verschillende aandachtsgebieden moeten richten, zoals een bijdrage in het tegengaan van laaggeletterdheid. Daarnaast bieden ook de ontwikkelingen in het sociaal domein kansen voor een invulling door de bibliotheek op het gebied van informatie en ontmoeting, maar ook in het kader van preventie, participatie en zelfredzaamheid.

De huidige bibliotheekvoorziening in Leiderdorp, een vestiging van BplusC in de Sterrentuin, is een basisbibliotheek. De vestiging is 23,5 uur per week geopend. Met ongeveer 6.000 leden bereikt de bibliotheek een groot deel van onze inwoners, hoewel een daling van het aantal leden zich ook in onze gemeente laat zien, een landelijke trend. Voor de financiering van de centrale inkoop van digitale content is voor de jaren 2015-2018 een korting op het Gemeentefonds doorgevoerd. In Leiderdorp wordt dit reeds in mindering gebracht op de subsidie aan de bibliotheek.

In de kadernota 2016-2019 is ten aanzien van de bibliotheekvoorziening een taakstelling van € 200.000,- per 2019 opgenomen. Om in te spelen op de maatschappelijke ontwikkelingen en over te gaan op een toekomstgerichte bibliotheekvoorziening, zal in 2016 en 2017 een Uitvoeringsplan bibliotheekvoorziening worden opgesteld en uitgevoerd. Hierin wordt antwoord gegeven op de vraag: welk soort bibliotheekvoorziening wordt in Leiderdorp aangeboden? Hoe verbinden we de bibliotheek en de beleidsterreinen onderwijs, cultuureducatie en laaggeletterdheid? De gemeente zal de visie in samenwerking met de bibliotheek opstellen en inwoners benaderen voor consultatie.

⁷ <http://cultuureducatiegroep.nl/kwaliteit/referentiekader-cultuureducatie/>

3.1.4 Zichtbaarheid en bekendheid

De gemeente faciliteert het netwerk en de website. Het cultuurnetwerk biedt culturele organisaties de kans elkaar te ontmoeten en samenwerkingen aan te gaan. De gemeente wil dit graag continueren, waarbij de organisatie van bijeenkomsten een verantwoordelijkheid is van de deelnemende organisaties. Via het netwerk kunnen ideeën worden aangedragen voor een innovatief project in pijler 1.

Het Cultuurpunt vormt als website een digitale plek om activiteiten, voorstellingen, festivals en dergelijke te ontsluiten. Het is daarmee een kleinschalig soort uitagenda. We willen de site verbeteren waar nodig en verkennen de mogelijkheden het platform te verbreden. De gemeente wil het brede aanbod van recreatie beter in beeld brengen. Een website, vergelijkbaar met het Cultuurpunt, wordt voor recreatieactiviteiten als een kans gezien. Indien mogelijk wil de gemeente hier graag een brede website met een cultureel onderdeel voor vormgeven. Het blijft daarbij belangrijk dat deelnemende organisaties zelf beheerder kunnen zijn van de eigen pagina en activiteiten.

Deelname aan landelijke initiatieven zoals Romeinenweek, Limeszomer, Archeologiedagen, Open Monumentendag, Week van de Amateurkunst, Dag van het Park bieden kansen om de zichtbaarheid en bekendheid van cultuur in Leiderdorp te vergroten. Graag zouden wij de mogelijkheden tot deelname aan dergelijke initiatieven met het culturele veld verkennen. **Dit kan in combinatie met het kansenbudget uit pijler 1.**

3.1.5 Kunst in de openbare ruimte

Op basis van de nota *Van Klei Naar Kunst* is tot en met 2015 een groot aantal kunst- en cultuurprojecten in de openbare ruimte uitgevoerd. De realisatie van het kunstwerk Pleisterplaats bij nieuwbouwwijk De Plantage binnen het Limes-project betreft het laatste onderdeel hiervan. Nieuw werk op het gebied van kunst is op dit moment niet voorzien. Indien kunst een onderdeel is van een ruimtelijk of recreatief project zal hier – binnen

de mogelijkheden van het project – invulling aan gegeven worden. Hier zijn momenteel geen investeringen in voorzien. Om die reden stellen we voor de Commissie Kunstzaken te ontbinden bij afloop van de huidige benoemingstermijnen.

Stichting Kunst in de Heemtuin heeft sinds 2012 gewerkt aan het opbouwen van een eigen 'plek' in Leiderdorp. Zij hebben de organisatie van de jaarlijkse beeldenexpositie in de Heemtuin overgenomen van de gemeente en daarbij de verbinding gezocht met andere initiatieven, enthousiastelingen en organisaties in Leiderdorp. Inmiddels hebben zij een jaarlijkse expositie aangevuld met workshops, verdiepende lezingen en rondleidingen en doen zij mee aan verschillende activiteiten van andere organisaties. Hiermee draagt de stichting bij aan de diversiteit van het aanbod en moedigt zij verschillende doelgroepen, van jong tot oud, aan om kennis te nemen van kunst. De gemeentelijke subsidie vormde de grootste inkomstenbron voor de stichting. Het gemeentelijke subsidiebeleid stelt dat subsidie altijd aanvullend dient te zijn en dat subsidie wordt aangewend voor het bereiken van gemeentelijke maatschappelijke doelstellingen. Op basis van dit eerste uitgangspunt en in het licht van de noodzaak tot bezuinigen bouwen we de subsidie aan stichting Kunst in de Heemtuin af. De stichting wordt aangemoedigd om de komende jaren manieren te zoeken om de beeldenexpositie vanuit eigen middelen of met ondersteuning van derden te continueren. De gemeente ziet hier voor zichzelf geen structurele financierende taak in. In de scenario's bij de Financiële Kadernota 2016-2019 is het bezuinigingsvoorstel als volgt opgenomen. De huidige subsidie van €15.000,- is nog beschikbaar voor 2016 en 2017, voor 2018 korten we dit met 50% en voorsnog stoppen we per 2019 de subsidie volledig.

De bestaande kunst blijven wij conform plan onderhouden. De vraag naar duiding van deze kunst in de openbare ruimte groeit, vandaar ook dat wij hier invulling aan geven met een communicatietraject, zowel digitaal als fysiek. We staan open voor het verkennen van de mogelijkheden om via

een beeldenbank systeem mogelijkheden tot ruil van kunstwerken met
(regio)gemeenten te realiseren.

4. Financiën

Voor uitvoering van het cultuurbeleid is een kleine begroting beschikbaar, deels gevoed door de reserve kunst en cultuur. De komende jaren is hier, met een jaarlijkse dotatie van € 9.925,- een beperkt budget per jaar voor beschikbaar.

Cultuurbeleid	2016	2017	2018	2019
Begroting (op basis van 2015)				
Cultuureducatie met Kwaliteit	14.688	14.688	14.688	14.688
Kunstcommissie	6.257	6.257	0	0
Heemtuin	15.000	15.000	7.500	0
Onttrekking reserve				
<i>Reserve, start jaar (incl. dotatie lopend jaar)</i>	<i>25.893</i>	<i>16.318</i>	<i>11.243</i>	<i>11.668</i>
Kansbudget	7.500	7.500	5.000	5.000
Communicatie -website	5.000	3.000	2.500	1.000
Communicatie cultuurnetwerk	1.000	1.000	1.000	1.000
Communicatie kunst in de openbare ruimte	5.000	0	0	0
Burgerpanel	0	2.500	0	2.500
Onvoorzien, overige	1.000	1.000	1.000	1.000
Totale onttrekking reserve	19.500	15.000	9.500	10.500
<i>Restant reserve</i>	<i>6.393</i>	<i>1.318</i>	<i>1.743</i>	<i>1.168</i>